

روند توسعه صنعت پتروشیمی ایران در یک نگاه

شرح	واحد	۱۳۵۷	۱۳۷۳	۱۳۷۸	۱۳۸۳	۱۳۸۹	۱۳۹۵	۱۴۰۲
ظرفیت اسمی	(میلیون تن)	۳	۱۰،۴	۱۴،۲	۱۸،۳	۵۴،۵	۶۱،۹	۹۶،۳
تعداد مجتمع‌های تولیدی	عدد	۶	۹	۱۲	۱۵	۴۲	۵۲	۷۲
تولید	(میلیون تن)	۱،۶	۷،۵	۱۱	۱۴،۲	۴۰،۵	۵۰،۶	۷۴،۳
مقدار کل فروش نهایی	(میلیون تن)	۱،۱۷	۴،۲	۶،۶	۹،۷	۲۲،۷	۲۸،۶	۴۲،۱
ارزش کل فروش نهایی	(میلیارد دلار)	۰،۱۶	۰،۶	۲،۰	۳،۰	۱۵،۴	۱۴،۶	۲۳،۳
مقدار صادرات	(میلیون تن)	۰،۶۰	۱،۹	۲،۳	۵،۰	۱۷،۴	۲۱،۲	۲۹،۴
ارزش صادرات	(میلیارد دلار)	۰،۰۵	۰،۳	۰،۶	۱،۷	۱۱،۳	۹،۹	۱۲،۶
مقدار فروش داخلی خالص	(میلیون تن)	۰،۵۷	۲،۷	۳،۷	۴،۷	۵،۳	۷،۴	۱۲،۷
ارزش فروش داخلی خالص	(میلیارد دلار)	۰،۱۱	۰،۴	۱،۴	۱،۳	۴،۱	۴،۶	۱۰،۷

* محصول نهایی = صادرات + فروش داخلی خالص

هدف صنعت پتروشیمی حرکت به سمت استقرار در کلاس جهانی تعیین شد. اهداف و ویژگی‌های متمایز این دوره جهش و فزونی تولید و ارزش تولیدات، گسترش و تکمیل زنجیره ارزش تولید محصولات، ارتقای جایگاه صنعت پتروشیمی در صادرات کالاها، غیرنفتی، افزایش سهم در اقتصاد ملی، ارتقای نسبی جایگاه صنعت پتروشیمی ایران در منطقه و جهان است.

اجرای طرح‌های متعدد در طول برنامه‌های توسعه موجب رشد چشمگیر تولید محصولات پتروشیمی شده است، به نحوی که ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی از سه میلیون تن در سال ۱۳۵۷ به حدود ۹۶ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

■ توسعه پایدار و متوازن صنعت پتروشیمی

طی سال‌های اخیر با تغییر مأموریت شرکت ملی صنایع پتروشیمی از سازمان بنگاه‌دار به سازمان توسعه‌ای اهداف کلان صنعت پتروشیمی به قرار ذیل تثبیت گردید:

- ۱- توسعه پایدار و متوازن صنعت پتروشیمی در راستای تحقق اهداف چشم‌انداز ۱۴۰۴ صنعت پتروشیمی کشور با رویکرد تکمیل زنجیره ارزش براساس مطالعات آمایش سرزمین
- ۲- توسعه سرمایه‌گذاری و ایجاد ظرفیت‌های جدید محصولات پتروشیمیایی و افزایش ارزش افزوده منابع هیدروکربوری با لحاظ نمودن تکمیل زنجیره ارزش با اولویت تکمیل طرح‌های نیمه تمام
- ۳- ارتقای سهم صنعت پتروشیمی در اقتصاد ملی و حضور مؤثر در بازارهای جهانی
- ۴- توسعه فن‌آوری و فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی در راستای بومی‌سازی فن‌آوری‌های نوین
- ۵- توسعه بازار، تولید محصولات متنوع و حضور در بازارهای داخلی (صنایع پایین دستی) و بین‌المللی جدید
- ۶- فراهم نمودن شرایط قانونی تخصیص منابع

مالی مورد نیاز طرح‌های پتروشیمی شرکت ملی صنایع پتروشیمی در طی مدت برنامه‌های توسعه‌ای، تمامی تلاش و همت خود را به کار بسته تا با دستیابی به موقعیت برتر و حداکثر استفاده از مزیت‌های نسبی کشور حضور مؤثرتر، در منطقه و جهان به دست آورد. نماد چنین حضوری، تغییرات شاخص‌ها و متغیرهای اقتصادی بنگاه، چون تولید، صادرات، سرمایه‌گذاری، ارزش افزوده و سهم در تولید ملی، مشارکت‌های منطقه‌ای و گستردگی بازارهای هدف صادراتی است.

■ دستاوردهای صنعت پتروشیمی در سال‌های قبل از انقلاب اسلامی (سال ۱۳۵۶)

• مرحله نخست توسعه و تحول صنعت پتروشیمی در سال ۱۳۴۲ با بهره‌برداری از واحد تولید کود شیمیایی مجتمع پتروشیمی شیراز آغاز شد و در پایان همان سال نیز شرکت ملی صنایع پتروشیمی تأسیس گردید. در مرحله بعدی و تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، توسعه این صنعت در قالب سه برنامه عمرانی (۵۶-۱۳۴۳) به اجرا درآمد. از عمده اهداف این سه برنامه، تأمین نیاز داخلی کشور به کودهای شیمیایی و برخی مواد پایه شیمیایی و پتروشیمیایی بود. احداث مجتمع‌های پتروشیمی رازی (شاهپور)، آبادان، پازارگاد، کرین اهواز (ایران)، خارگ، فارابی (ایران نیپون) و طرح‌های توسعه پتروشیمی شیراز و انجام بخش عمده‌ای از احداث پتروشیمی بندرامام (ایران-ژاپن) حاصل تلاش‌های این دوره است.

• در سال‌های منتهی به سال ۱۳۵۶ کل سرمایه‌گذاری انجام شده در شرکت ملی صنایع پتروشیمی به حدود ۱۱۰ میلیارد ریال رسید.

دستاوردهای صنعت پتروشیمی در دوران دفاع مقدس (۱۳۶۷-۱۳۵۸)

• از ابتدای سال ۱۳۵۸ تا نیمه اول سال ۱۳۶۷ عمده فعالیت شرکت ملی صنایع پتروشیمی در پشتیبانی از جبهه‌های جنگ تحمیلی و همچنین مراحل طراحی و مهندسی و تدارکات و آماده‌سازی

اجرای طرح‌های متعدد در طول برنامه‌های توسعه موجب رشد چشمگیر تولید محصولات پتروشیمی شده است، به نحوی که ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی از سه میلیون تن در سال ۱۳۵۷ به حدود ۹۶ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است